

A MAGYAR ZSIDÓK LAPJA

2. ÉVFOLYAM. 17. SZÁM

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE: ... 10 PENGŐ
M K POSTAI CSEKKSZÁMLA: 19108

ZSIDÓ LAP

1940 ÁPRILIS 25

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
VII., NAGYATÁDI SZABÓ-UTCA 39.
TELEFONOK: 221-640, 222-475.

A KAPU ALATT

Nézem, nézegetem azokat a kiszegzett íveket a kapu alatt. Az egyiken azoknak a neve, akik bekerültek a választói névjegyzékbe. A másikon: a mi nevünk. A mi nevünk, akik itt lakunk a házban és akiket kihagytak a választók közül. Sokan vagyunk ilyenek Budapesten, legalább 70.000-en. Hogy miért hagytak ki? Azért hagytak ki, mert az „1939. IV. törvények” értelmében... miért is folytassam, azért hagytak ki, mert zsidók vagyunk.

Nézem ezt a listát és lassan elgondolkodva mondom magamnak: Idáig jutottunk. A zsidótörvény szivós és kérlelhetetlen. Mint valami gépezet, megindult a motorja és kitartóan, fennakadás nélkül, tankszerűen közelgett felénk. Elért bennünket, a boltunkban, az irodánkban, az íróasztalunknál, elért és átment rajtunk. Azután jött tovább és most már elért a lakásunkhoz is, az acélujja, mint a Marslakóké a Wells nagy regényében, bekopog az ajtónkon és jelentkezik: Itt vagyok, megérkeztem. Itt állok — a kapu alatt.

Hát igen, odakerültünk a kapu alá. Gondosan elválasztva a többiektől, akikkel egy házban és egy sorson éltünk. Itt áll a nevünk, a külön íven. Hosszu ut volt, amíg idáig eljutottunk. Megszülettünk, iskolába jártunk, existenciát alapítottunk, elmentünk a háboruba, hazajöttünk, családot alapítottunk, dolgoztunk, adót fizettünk, valami kis közületi pozíciót is szereztünk — de most elért a végzet és a nevünk ott áll a kihagyottak listáján, meg vagyunk fosztva elemi közjogunktól, nem szólhatunk bele saját sorsunk intézésébe. Nincs többé választójogunk.

Keserű és melankolikus gondolatok. Mégis, mi fáj legjobban ezen a kapu alatti eljárás? Talán a szegény, amely a többiek előtt ért bennünket? Talán a megaláztatás, mert hiszen úgy érezzük, hogy nem érdemeltük meg. Talán a szellemi gettó, melybe belekényszerítünk.

Talán mégis azért bánt legjobban, hogy mi ezt nem érdemeltük meg. És hiába kopog az ajtónkon az az acélujj, hiába figyelmeztet, hogy ma ilyen az évtized és a korszak; a mi magyar zsidó lelkünk valamilyen romantikus vágyódással és gyógyíthatatlan reménykedéssel van telve és a mi választunk a kapu alatti listára egy szó: Fellebbezünk!

Fellebbezünk! Urak, itt a komoly és szigorú hivatalokban, mi 70.000-en fellebbezünk a „kor szelleme” ellen. Mi nem ezt érdemeltük meg. Mi nem vétettünk. Ha valamelyikünknek hiányzik is egyik vagy másik aktája, vagy bizonyítványa: pótolni fogjuk és pótolni akarjuk. Eddig méltóknak találtak bennünket arra, hogy együtt gyakoroljuk legszebb magyar jogunkat, ne vegyék el tőlünk. Hiszen mindenki tudja, milyen nehéz az élet, milyen szűk lett a kenyér, milyen keserves, minden időt elfoglaló a hajsza, reggeltől estig a küzdelem a megélhetésért. Talán nem tudtuk elég gondosan, elég körültekintéssel megszerezni minden bizonyítványunkat. De most már törődni fogunk vele. Most már erőszakkal is

elvesszük az időt hozzá a mi foglalkozásunktól, hogy minden hiányt kipótoljunk. Tavaly óta, amikor még megvolt a választójogunk, nem lettünk mi rosszabb magyarok.

És fellebbezünk az ősök szelleméhez. Éppen száz éve, hogy a magyar a nemzet követi megkezdte a zsidók felszabadítását a középkori járom alól. Fellebbezünk az Ő halhatatlan glóriás szellemükhöz. Deák Ferenc, Eötvös József, Kossuth Lajos, Andrássy Gyula, Tisza Kálmán szelleméhez, akik a magyar zsidóságot méltónak találták a politikai jogok teljességére és akik utat nyitottak pártjaik keretén belül magyar zsidó törvényhozóknak is.

És fellebbezünk a jövőhöz, a megértéshez és a megbékéléshez. Ahhoz a jövőhöz, mely el fog jönni minden biztonnal a nagy megpróbáltatás után. Világok égése, sűrű felhőgomoly eloszlik és eljön az a nagy magyar hajnal, amit várunk és idézünk, az a magyar testvériség, jogegyenlőség és megbékélés, mely ennek az országnak évszázadokon át dicsősége volt az egész világ előtt... Fellebbezünk, fellebbezünk!

Glosszák a hétről

ÖTVENÉVES FENNÁLLÁSÁT ünnepelte vasárnap délelőtt, különböző hatóságok és testületek képviselőinek jelenlétében, a Magyar Kereskedelmi Utazók Egyesülete. Az üdvözlő beszédek során felszólalt a TESz kiküldöttje is, aki többek között ezeket mondotta:

— Még gyermekkoromból emlékszem az utazókra, akik eljöttek a vidéki városba. Fehérnek, vagy Sugárnak hívták őket és az emberek, amikor beszéltek velük, nem „Fehér ur”-at, vagy „Sugár ur”-at emlegettek, hanem „Fehér bácsi”-nak és „Sugár bácsi”-nak szólították a derék utazókat, akik nemcsak árut hoztak, de vigaszt, reményt, jó kedvet is. Mélyszéges hazafiságra tanították azokat, akik velük érintkeztek.

Ennél szebb jellemzést nem kaphattak a jubiláló utazók. A TESz kiküldöttje hajtotta meg előttük a TESz zászlaját. Pedig nem nehéz kitalálni, hogy a „Fehér bácsi” és „Sugár bácsi” a mi felekezettünkhöz tartoztak és pár

esztendővel annakelőtte többször még más nevet viseltek. Am az utazók előljártak a megmagyarosodástan és a megmagyarosítástban, elsőnek vettek fel magyar nevet. Jó volt, hogy ezt a TESz delegátusa állapította meg, leszögezve azokat a méleg kapcsolataikat, látható érzelmeiket, amelyek a vidéki lakosság és a pesti utazók között fennállottak.

Jó volt hallani a TESz képviselőjének finom méltatását, mert az utazók élénke, Vas Imre sokkal korábbi beszédet tartott. Azt fejtegette nagyszabású expozéjában, hogy megint akadnak emberek, akik feleslegesnek tartják az utazókat, nem veszik észre értéktelmező tevékenységüket és áldozatukat látnak bennük. Ezek a „koráramlatos” emberek nem akarják megérteni, hogy milyen munkát végeznek a magyar kereskedelemért és a magyar iparért azok az utazók, akik mellékvonalak döcögő járatain, rossz országutakon és elhanyagolt

vidéki szállodákban keresztül járják az országot. Az utazók valamikor tulnyomórészt zsidók voltak. A TESZ tehát a zsidó utazók tiszta multja és „mélyseges hazafisága” előtt is tisztelgett az ötvenéves jubileumon, amikor szónoka felelevenítette a „Fehér bácsik” és „Sugár bácsik” emléket. A megbecsülés azonban megilleti az élő „Fehér bácsikat” és „Sugár bácsikat” is, akik hűek maradtak apáik szelleméhez s akiket ma mindinkább kirekesztenek régi munkakörükből.

*

A KIVÁNDORLÁS problémáját fejtegette múlt héten a Házban egy papképviselő, azt taglalván, hogy a háborúelőtti kormányok szubvenciókat adtak bizonyos hajóstársaságoknak és így vitették ki Amerikába a magyar munkások tízezreit.

Egyszerre csak közbeszúrt egy sztentori hang:

— Zsidók vitték ki a magyart!

Az „ösnnyilas” Meskó Zoltán volt a közbeiktató. Az a Meskó Zoltán, aki már a háború előtt is képviselő volt és akinek tudnia kellene, hogy egészen más az igazság.

Nem a mi feladatunk, hogy az akkori földproblémát és munkáskérdést vizsgáljuk. Az sem a mi dolgunk, hogy az akkori kormányok eljárása felett bírálatot mondjunk. Bennünket ezuttal csak az ügy zsidó része érdekel. Ami pedig ezt illeti, a következőket állapítjuk meg:

A kivándorlás és kivándoroltatás tudvalevően tételes törvények alapján és a kivándorlókat védő hatóságok szigorú ellenőrzése mellett folyt le. Az állam koncessziókat adott bizonyos hajóstársaságoknak, például a Cunard Line-nek. Mások, mint ilyen engedéllyel rendelkező hajóstársaságok, nem szállíthattak ki embereket. Fiumében külön kivándorlási hátelepet létesítettek, ahol a hatóság összegyűjtötte és csoportosan küldte az újvilágba a kivándorolni akaró tömegeket.

Kár tehát ezt a „bünt” is most a zsidók nyakába varrni akarni...

*

A MAGÁNMEŰNÖKÖK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE a beállott mérnökhány fenyegető voltát állapította meg közgyűlési határozatában. Ha mi ismételtük volna meg, hogy a mérnökképzést megszorító rendelkezések és a zsidótörvény folytán ez az állapot szükségképpen következett be, könnyen azzal felelnének, hogy a zsidóság érdekeit egyoldalúan védjük vele. Így azonban most olyan helyről állapítják meg a mérnökhány fenyegető voltát, amelyet sehogysem lehet túlzott zsidó rokonszenvvel vagy a zsidók érdekében való elfogultsággal vádolni. Ezen a téren egy kissé hajos a gyorsforralásnak az a módszere, amellyel egy pár hét alatt pótkereskedőket és pótiparosokat lehet gyártani. A mérnököt nevelni kell, hosszú és nehéz elméleti tanulmányok után, még hosszabb ideig tartó gyakorlat és tapasztalat után válik mérnökké a mérnök. Magyarországnak, szerencsére, világhírű mérnöki kara volt s ebben az excellens karban nem voltak éppen utolsók azok a zsidó vallású magyar magánmérnökök sem, akik a kiegészítés óta résztvettek vasutaink, utaink, hidaink és vízműveink kiépítésében, amint hogy azok sem váltak a magyar gazdasági élet kárára, akik gyárainkban a gépészeti és vegyészeti szakban a magyar ipart megteremtési segítették. A Magánmérnökök Országos Szövetségének közgyűlési intelve, még ennél is többet mond, amikor azt mondja, hogy erre a magánmérnöki karra a jövőben még nagyobb szükség lehet, mint a múltban volt. Lehetetlen, hogy az elfogultság annyira süketté tegye az embereket, hogy ezt az intelmet eleresszék a fülkük mellett.

A Pártfogó Iroda szociális szolgálata

A Magyar Zsidók Lapja legutóbbi részletében beszámolt a Pártfogó Iroda nagy mozgalmáról: a Szociális Szolgálatról, amelynek tagjai májusban kezdik meg hatalmas munkájukat. Április 15-én kezdődött az a képző tanfolyam, amelyen a szolgálat tagjai elsajátítják a szolgálathoz szükséges tudnivalókat. A megnyitón dr. Székely Imre megnyitó beszéde után dr. Ribáry Géza, dr. Pető Ernő, dr. Csergő Hugó tartottak előadásokat, míg a további napokon Lukács István, dr. Pásztor József és dr. Kohn Zoltán részletesen ismertették mindazokat a feladatokat, amelyeknek megoldását a Szociális Szolgálat tagjainak kell előmozdítaniuk.

Igen nagy érdeklődés nyilvánul meg a Szeminárium további előadásai iránt is: május 1-én, szerdán a zsidótörvények következtében előállott jogi helyzetéről dr. Polgár György beszél. Május 6-án, dr. Görög Frigyes tart előadást pénzügyekről, május 7-én dr. Nagy Tivadarné: A szociális ügyosztály, május 8-án dr. Csergő Hugó: Gyakorlati utmutató a szociális munkában, május 9-én Eppler Sándor: A Hitközségek, községek-rületek, országos irodák feladata a segítés munkájában, május 14-én, Varsányi Géza: Patronázs ügyek, május 15-én, Sárkány István: Munkaközvetítés, május 16-án; Nemes Lipót: Tanoncügyek, május 20-án, dr. Gárdi Jenő: Egészségügy, május 21-én, dr. Székely Imre: Ipari átképzés, május 22-én, dr. Boda Ernő: O. R. T., május 27-én, Gál Miklós: Zsidóság a mezőgazdaságban, május 28-án, dr. Weisz Dezső: Kivándorlás, tolonház, menekültügyek, május 29-én pedig Kornitzer Mózes: A szociális munka és a vallási élet címen tartanak előadásokat.

A szeminárium résztvevői az előadásokon kívül meglátogatják az ipari gimnáziumot, a bördisműves tanfolyamot és a Pártfogó Irodát.

Akik a Szociális Szolgálat közvetlenül érdekel, forduljon felvilágosításért a Magyar Izraeliták Pártfogó Irodájához (VII., Bethlen Gábor-tér 2.), amely készséggel nyújt tájékoztatást. A Szociális Szolgálat szívesen látja mindazokat, akik a szolgálat munkájában részt akarnak venni.

Ujból megnyitották Machpela barlangját

Jeruzsálemből jelentik: 1935 óta nem engedtek látogatókat a Hebron melletti lévő Machpela barlangjába, mivel

a hatóságok nem akarták zarándok-csapatokkal fokozni az amogyis nagymérvű nyugtalanságot.

A nyugodtabb helyzet most lehetővé tette a barlang ujból megnyitását.

Április havában már sokezer orthodox zsidó zarándokolt el a barlangba,

ahol — a biblia előadása szerint — Ábrahám, Izák és Jákób, továbbá ősanják sirjai vannak.

Dr. Isaac Herzog askenázi főrabbi és Benzion Meir Uziel szefárd országos rabbi, továbbá a Beth-din tagjai is megjelentek Machpela barlangjában, ahol elmondották a tradicionális imádságokat.

Rheuma, köszvény ellen

idegfájdalmaknál, fejfájásnál, tag- és izületi fájdalmaknál, gyorsan és biztonságosan hatnak a Togonal-tabletták. Orvosok ezrei ajánlják a Togonal-t, tehát Ön is bizalommal vásárolhatja. Tegyen még ma egy kísérletet. Kérje kifejezetten a kiváló hatású Togonal-t. Teljesen ártalmatlan. Minden gyógyszerárban. P 1.60.

Zsidó hadviseltek statisztikája

A Pesti Izraelita Hitközség Hadviseltek Bizottsága Berényi M. Marcell e. e. őrnagy elnöklésével április 16-án a Pesti Izr. Hitközség székházában ülést tartott, amelyen beszámoltak a Budapest székesfőváros pesti oldalán végzett statisztikai adatgyűjtés eredményéről. Eszerint Budapest székesfőváros pesti oldalán, tehát Kőbánya és a budai kerületek kivételével eddig 18 ezer zsidó hadviselt statisztikai adatait tartja nyilván a Pesti Izr. Hitközség Hadviseltek Bizottsága. Jelentette, hogy a Budai Izr. Hitközségek a maguk részéről megkezdtek a statisztikai adatgyűjtést és remélni lehet, hogy a kőbányai hitközség is a legrövidebb időn belül szintén kész lesz a munkával.

Utána Fábrián Béla, a Hadviseltek Bizottsága elnöke szólt fel és közölte, hogy mi helyt a pesti anyaggal készen van a Hadviseltek Bizottsága, azonnal megkezdődik az egész országban, minden községben az ellenőrzött adatok összegyűjtése. A hitközségekben lévő hadviselt összekötőket és a statisztikai bizottságokat fogják felkérni arra, hogy a munkát végezzék el. Gondoskodás történt arra nézve is, hogy azok a hadviseltek, akik a világháború alatt még a zsidó hitfelekezet tagjai voltak, de közben más vallásra tértek át, szintén kitöltsék a statisztikai íveket.

Schalk Ferenc, a Hadviseltek Bizottsága helyettes elöljárója kérte, hogy a statisztikai íveken és a végső feldolgozásban tüntessék fel azoknak a zsidó tiszteknek a számát, akik rangjukat átlagon felüli háborús teljesítményeikért kapták.

Biró Imre, Ripper Frigyes, Grausz Sándor, Solt Alfréd szóltak még fel. Valamennyien hangoztatták, hogy a sajtót kell megkérni arra, hogy közölje a zsidó hadviseltekkel, hogy aki valamilyen okból nem kapta volna meg a statisztikai kérdőívet, forduljon a Pesti Izr. Hitközség Hadviseltek Bizottságához, (VII., Sip-u. 12. II. 34.) ahol a kérdőívek mindenkinek a rendelkezésére állanak.

SÜRGŐS FÉNYKÉPEK

2 órában belül
üveveibe
bérletbe

3 darab
összesen
P 2

PÁRISI FOTO KOLB

PÁRISI NAGY ÁRUHAZ ÉPÜLETÉBEN

ORTH. KÖSER KONYHA

Budapest, VII., Garay-tér 17. Tel.: 143-077
A régi jókirú névű szűrdő MANDÉL vendéglős vezetésevel. Iszetas és változatos ebédeli menükkel áron házhoz szállít.

KALAPOTTHON

UNGÁR LIPÓT

Rákóczi-út 11.

Eszterházy-utca sarok.

Alapítva 1903.

FÉRFIKALAP — URIDIVAT

különlegességek pazar választékban. — Mérsékelt árak!

PESZACHI GONDOLATOK

Írta: SZABOLCSI LAJOS

MIÉRT OPTIMISTA A ZSIDÓSÁG?

Peszach ünnepén kegyelettel emlékezünk meg Dou Jicchak Abarbanelről, a spanyol-zsidó miniszterről, ki a középkor nagy zsidó vallásbölcsésze volt. Ő is elhagyta testvéreinek százezreivel együtt hazáját, olasz földre emigrált és Velencében telepedett le. Itt írta meg héber magyarázatát a Hagadához. És ebben a csodálatos kommentárban írta le a zsidó tudomány mestere, a száműzött miniszter ezeket az emlékezetes sorokat:

Elnyomva, megalázva, összetörve, sárbataposva, mi mégis a reménység népe vagyunk.

Ránk szakad a ma szörnyüség: mi a holnapot nézzük.

Honnan az örök bizalom, a meg nem szűnő reménykedés? Mert a mi Istenünk, mikor először küldött érettünk, a nagy peszachi megváltás előtt, nem azt üzent: „Én vagyok.”

Hanem azt üzent nekünk az egyiptomi sötétségbe: az én nevem Ehjeh. Az én nevem: „Leszek...”

Leszek, mikor más uralmak és más hatalmak már rég elporladtak.

Leszek, mikor azt hiszitek, hogy nem bírjátok tovább, itt a vég.

Leszek, amikor nem lesz már senki a hamis bálványok közül a földön.

Leszek. A mi Istenünk a jövő Istene. A mi népünk a jövő népe.

És ezért, ha már halottnak hittek bennünket, felemeljük fejünket a porból és várjuk: a holnapot, a hajnalt, a jövőt.

CHAD-GADJO

Aki Spanyolországban járt, tudja, hogy valami ottmaradt a zsidóságból, valami, ami csak álom, sejtélem, valami csodálatos sugárzás az arcokon, titokzatos fényesség a szemekben, gazdátlan, bolyongó, kószá dallamok, amelyeket őseink hagytak maguk mögött. Azt hisszük, hogy spanyol énekek, holott ezek a zsidóság dalai. Nem lehet kiírtani, elnémitani, ezeket az énekeket! Hallottam játszani a Kolnridét zenekaroktól. Erre is azt mondták, hogy „spanyol dal.” Pedig a miénk. És a „chad gadjo” melódiáját sem lehet elnémitani, ezt az örökre zsidó dalt, amely olyan, mint egy ibolyaszál a sulyos vándorboton, a felhörgő sirást és a felvillanó reményt, ezt a megrázó balladát a kiscsőgyőléről, amely el-

hatják a kis gödölyét: de a dal végén, a történelem végén eljön az igazságszolgáltatás, az Isten akarata szerint számunkra elégtételt. Ez marad a peszach-ünnep ki nem alvó reménysége.

KÉT BÖLCSESSÉG A TALMUDBÓL

— Mondd meg a zsidóknak — ez volt Mózes egyik végső tanítása utódjának — mond meg nekik, hogy sokat tanulhatnak ellenségeiktől. Tanulhatnak tőlük összetartást, szervezkedést, lelkesedést, odaadást. Csak egyet ne tanuljanak el tőlük: a zsidógyűlöletet. Mert, ha a zsidók úgy fogják egymást gyűlölni, mint ahogy ellenségeik velük teszik, akkor elpusztul Izrael.

Volt a zsidó bölcsek közt olyan, akinek Rávnak és volt, akit Rabbinnak neveztek Mesternek. És volt olyan is, akit Rabbonnak, a Nagymesternek. De Hillel, a legnagyobbat sem rávnak, sem rabbinak, sem rabbonnak nem neveztek. Csak Hillelnek. És ez volt a legnagyobb disz, amivel illethették.

KÖNYVES KÁLMÁN KIRÁLY EMLÉKE A SZEPIRA IRODALMÁBAN

Már számoljuk az Ömert, benne élünk a szefira heteiben. Ezekben a hetekben a vallásos zsidók számára megszűnt az öröm, nem esküvőket tartanak; a Peszach és Sevuosz közötti hetek évésze-

RENDKIVÜLI

Templomi hangverseny

1940 MÁJUS 2-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN
ESTE 8 ÓRAKOR

A DOHÁNY-UTCAI FŐTEMLOMBAN
a segítségére szoruló művészek javára.
Előadásra kerül

Händel: JOSUA

című oratóriuma,

amely az Igéret Földje meghódításának hősi korszakát eleveníti meg bibliai hűséggel és drámai erővel.

A Budapesti eddig csak egyetlen alkalommal bemutatott hatalmas bibliai oratóriumnak ez lesz első templomi előadása.

Bevetést mond.

Dr. HEVESI SIMON

vezető-főrabbi.

Josua	FEHÉR PÁL
Kaleb	ERNSTER DEZSÓ
Othniel	RADNAI ERZSI
Achsa	BRAND HANNA
Szövegmondó	BEREGI OSZKÁR

Az OMIKE énekkara

Az OMIKE zenekara

Vezényel: KÁLDI LÁSZLÓ

Rendkívüli zenei esemény — 120 közreműködő — Nagy művészi élmény

Jegyek (számozott ülőhelyek)

P 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, 3.50, 4.—, 4.50, 5.— árban kaphatók

Jegyárulási naponként VII., Wesselényi-utca 7. sz. a. (Goldmark-terem előcsarnoka), továbbá a templomkörzeteknél, a nőegyleteknél és a Koncert jegyirodában, IV., Váci-utca 23. szám alatt.

Légiposta-fotokópia

pehelykönnyű — fehér alapon. — Megvárható: Schulmann Lajos, V., Kádár-u. 4. (Nyugati-nál.) Tel. 113-901 — Díjtalan küldőre. — Postai megrendeléseket aznap visszaküldünk.

hagyottan várja a rája sujtó bárdot, de megbosszulják, melynek sora miatt századok óta sir és reménykedik a zsidóság. Ezt a dalt úgy kell hallgatni, mint a történelem igazságszolgáltatását.

Elmultak a nagy énekek, elnémultak a hősi époszok. A görög költők hőseket daloltak. De hova lettek? Hova a provencai trubadurok? Nyomukat befújta a szél. De ez a kis zsidó ének megmaradt, dacolt a századokkal, hogy hirdesse: él még a remény, nem a gyűlölők halhatatlanok, hanem azok, akik szenvednek, nem azok maradnak meg, akik pokolra, halálra, máglyára küldték őket. A kihűlt csontok, a porrá vált szívek élnek örökké; őseinké, vértanúinké azok és mialatt üldözőik a feledés homályában nyugszanak, a vándor idegen nem a gyűlölők alakját keresi, hanem az ő szelíd alakjukat, akik éltek, szenvedtek, véreztek. És mikor újra felhangzik a dal, énekeljük szeretettel, reménységgel, mert ebből a dalból zug ki a biztató szózat, hogy hiába minden, tán pillanatra eltör-

dok óta gyászhelei Izraelnek. A templomokban felhangzik a mártírokért mondott ima, az „horachamim” szolozsmája zeng fel az istentiszteletnek áhitatában. Ezek a hetek voltak azok, amelyek a XI. és XII. században vérvízzel ártották be az egész zsidóságot Közép-Európában. A keresztes hadak végigtiportak virágzó zsidó községeken, a szenvedés jajja vonult a nyomukban és ahol megjelentek, sokszor egyetlen élő lény nem maradt meg hírdőnek sem. Illik, hogy ezeket a gyászos napokon forgassuk a zsidó történelem legszomorúbb krónikáit, a Memor-könyvek gyászos lapjait, melyekből ősi hitközségek: Speyer, Worms, Mainz, Köln, Metz, Regensburg tragikus emléke jelenik meg előttünk.

Üssük fel hát a Memor-könyvek lapjait és hallgassuk meg a Memor-könyvek szomorú dalát: szólaljanak meg a középkori zsidó krónikások, rabbi Efraim és rabbi Jakob Kohén és rabbi Oppenheim Kölnből...

1096 JUNIUS 27. PÉNTEK ESTE...

Pénteken, Tamuz negyedik napján a szombatot köszöntő alkonyat idején érkezének el Istennek ellenségei Xantán város jámboraira. Éppen leültek a vacsorához, elmondották a szombati szolozsmát és az áldást a kenyér fölött, amikor meghallották ellenségeik robusztos közeledését. Akkor nem ettek sem.

mit, csak éppen annyi kényeret, amennyi az áldás elmondásához szükséges volt, majd megszólalt Rabbi Mose Hakohen, a jámbor pap és ezeket mondotta az asztal körül ülő községnek:

„Hadd mondjuk el az asztali imádságot, az Istenünknek és égi Atyánknak. Azután pedig cselekedjünk teremtőnk akarata szerint. Az ellenség reánk tört, ezért tehát ma, szombati napon mindegyikünk fiát, leányát vagy testvérét meg fogja ölni. Senki se kímélje magát, se legközelebbi hozzátartozóját sem. A legutolsó pedig metssze át a nyakát, vagy furja át testét a karddal, hogy a szentségtörők ne ne szégyenkezzenek bennünket. Önmagunkat akarjuk a Mindenható oltárán feláldozni, hogy arra a világra jussunk el, ahol örökös napfény van, a ragyogó Éden kertjébe és Istent az ő fenségében és nagyságában szemtől-szemben megláthassuk. Ott, az élet fája alatt, aranyos széken fogunk ülni, a világ támaszai között, együtt a jámborokkal, drágakövek és gyöngyökkel ékesített koronával a fejünkön. Ott fogjuk igazán megünnepelni a szombatot, amelyet a földön most nem tudunk úgy megőrizni, mint ott kellene.”

„Ámen, ugy legyen!” — válaszolták mindannyian egyetértőleg és hangosan...

„Történjék tehát Isten akarata!” És Rabbi Mose, a pap, elkezdte az asztali imádságot. „Dicsérjük Istent, aki nekünk az életet adta.” „Dicsértessék ő, a mi Istenünk!” — felelték a többiek. Azután így imádkozott: „Vajha a Mindenható még azoknak az idejében, akik utánunk életben maradnak és az ő szemük látára gondolna azoknak a szolgálóinak a vérére, amely kiömlött és amelyet még ki fognak ontani. Övön meg bennünket a szentségtörőktől, az üldözőktől.

Az én szüleim (írja a krónikás) és más öreg emberek, akik ilyen tetteknek tanúi voltak, elmondották, hogy miesoda más imákat is mondott még el, amelyek valamennyien a halálra vonatkoztak. Azután, mikor valamennyien felálltak az asztal mellől, így szólt:

„Ti, az élő Istennek fiai, mondjátok most hangosan és egyetértően: Halljad Izrael! Az Örökkévaló a mi Istenünk... az Örökkévaló egyetlen egy!” Így is tettek. „És most — mondotta tovább — ne várjatok, mert a cselekvés ideje elérkezett, hogy Urunknak életünk feláldozzuk. És ők engedelmességek és feláldozták magukat...”

KÖNYVES KÁLMÁN A ZSIDÓ MEMOR-KÖNYVBEN

Az 1996. évi június hó 1-ről keletkezett mainzi Memorkönyvben Könyves Kálmán magyar király is meg van említve, ilyképpen:

„...És a magyarok nagy királya hallomást szerzett róla, miként jártak el a keresztes hadak és városai közül kettőt miként dultak fel. Akkor megindult az ő szíve és valamennyi haderejét csatába állította, hogy a keresztes hadakkal szembeszálljanak, mert azok igen erősek voltak és számra nézve annyian, mint a tenger fővénye. Erre a magyar király magához hívta a hercegeket, grófokat és bárókat és ők a királlyal egyetértve elhatározták, hogy a magyar birodalom határánál elzárják a kapukat, hogy azon több keresztes vitéz be ne hatolhasson. Azokat pedig, ak... már benyomultak, vissza fogja

Olcsó tavaszi kúrázás

Olaszországban, Franciaországban bevált nagyszerű eljárást, a „Lavato de organismo”-t egyre több orvosunk alkalmazza. A módszer lényege a szervezet időnkénti átöblítése. Hatásaképpen a szervezet megszabadul a salaktól, az emésztés, anyagcsere, vérkeringés felfrissül, a feles zsírlerakódás eltűnik, athangolódik az egész szervezet. Az áthangoló kúrák keresztülvételére legalkalmasabb a Mira glaubersós gyógyviz, mellyel orvosi tanács és ellenőrzés szerint 4—6 hetes kúra tartandó. Az egész kúra nem kerül többé 18 pengőnél.

üzni. Ahol száz ilyen vitézt összegyűjtve találtak, kiűzték őket és még a következő napon is így cselekedtek, sőt még az utánakövetkezőn is, mindaddig, míg valamennyit el nem kergettek, akik Péter vezetése alatt jöttek. Ilymódon emlékezett meg a Mindenható, dicsértessék az ő neve, az ő szolgálóinak sorsáról és egyetlen egy sem maradt meg az üldözők közül Magyarországon.

1096 május 27-től 1196 július haváig, tehát száz esztendőnek a szomorú krónikájából valók ezek a kiszakított lapok, melyekből a zsidóság szenvedése, szerencsétlensége és szorongatottsága kiált felénk. Hulljanak könnyeink a pergamenlapokra, a gyásznak ez ünnepi heteiben és emlékezzünk meg kegyelettel azokról, akik életükkel szentelték meg Isten nevét...

Zsidó ápolónők vizsgálja

A női hivatások legszebbjei és legnemesbbjei közé tartozik az ápolónők emberszereteti munkája s különösen nagy jelentőségűvé válik ez ma, az átrétegződés és átképzés korában, a zsidóság női ifjúsága részére. Főleg azoknak, akik nyelveket is tudnak, ez a pálya a legnemzetközibb egyike, mellyel a világ bármely sarkában hivatást találhatnak. Eppen ezért a Magyar Izraeliták Pártfogó Irodája is kezébe vette a zsidó ápolónők képzését és a tanfolyam növekedései vasárnap délelőtt a zsidókórházban vizsgáltak le szép eredménnyel. A nagyszámban megjelentek sorában ott láttuk dr. Lévy Lajos igazgató-főorvost, dr. Rosenak Miksa, dr. Zahler Emil és Büchler Izsó hitközségi előjárókat. A hallgatóság előtt, vetített képek kíséretében, szemléletes módon bontakozott ki az a szép munka, melyet ennek a tanfolyamnak vezetője, dr. Deutsch Ernő osztályvezető-főorvos és a tanfolyam előadói: Bródy Margit, dr. Kovács Endre, dr. Neumann György, dr. Baeder Andor, dr. Berndorfer Alfréd, dr. Lévy Lajosné és Ormós Margit odaadással végeznek. Az elhangzott felletek arról tanuskodtak, hogy nemcsak tárgyi ismereteket nyújtanak a külön előadók hallgatóknak, de előkészítik őket az orvosi gondolkodás és a hivatás erkölcsi szempontjainak befogadására is. A vizsga után Lázár Márta adott a tanítványok hálaának kifejezést a tanfolyam fenntartói és vezetői iránt.

A szép ünnepség záróakkordjaként dr. Scher Tibor rabbi avatta fel, áldotta meg a tanfolyamot elvégzetteteket, akik fogadalmat tettek s boldogan átvették a tanfolyam befejezését tanúsító bizonyítványt. Ezután dr. Deutsch Ernő főorvos és az előadók ünnepiesen ápolónőkké fogadták a végzett növevényeket, akik boldog mosollyal indultak neki nehéz, de nemes hivatásuk életútjának, mely betegszobákon át, szenvedők betegágya mellett visz el, de melynek szegélyén az emberszeretet és valláserköles virágai nyílnak...

Weiller Ernő ünneplése

Az OMIKE vezérlobizottsága, igazgatótanácsa és hölgyválasztmánya rendkívül meleg ünneplésben részesítette április 21-én, vasárnap délből dr. Weiller Ernőt, az OMIKE ügyvezető társelnökét abból az alkalomból, hogy ezen a napon töltötte be életének 60. esztendejét. Az OMIKE üllőiúti tanácstermét zsufolásig megtöltötte az ünneplő közönség, élén Stern Samuval, a Pesti Izr. Hitközség és az Országos Iroda elnökével és Kramer Miksával, a pesti Chevra Kadisa elnökével.

Az elnöki emelvényen foglalt helyet dr. Hevesi Simon vezető főrabbi, az OMIKE egyházi elnöke és Vészi Józsefné elnökösszony, körülöttük az ünnepeken kívül az egyesület vezető funkcionáriusai és a nőegyesületek kiküldöttei. Elsőnek dr. Hevesi Simon méltatta dr. Weiller Ernő érdemeit, amelyeket 32 éven át mint titkár, főtitkár és ügyvezető elnök szerzett az OMIKE szervezése és fenntartása körül. Reámutatott azokra a kiváló emberi tulajdonságokra, amelyek dr. Weiller Ernőt a legszelebb körökben tiszteltté és népszerűvé tették. Az ő fáradhatatlan energiájának, emberszeretetének és kitarításának legfőbb része van abban, hogy az OMIKE három évtizeden át ilyen szépen és zavartalanul tudta teljesíteni nemcsak feladatát. Az Országos Iroda üdvözlöte után Baracs Marcellné, a MINOSZ, Bíró Samu, az Izr. Tanítóegyesület, Bánó Dezső az OMIKE barátai, dr. Kun Ármán a volt hallgatók, dr. Reichardt Ernő a MIEFHÖE, dr. Friedmann Gyula főtitkár a tisztviselői kar nevében köszöntötték igen meleg szavakkal az ünnepeket és méltatták nagy érdemeit az OMIKE körül.

Dr. Weiller Ernő köszönő szavai és az OMIKE céljait méltató lelkes hangú felhívása után a jelenlévők elénekelték a Himnuszt, mire a szép ünnepség véget ért.

— Gárdonyi Henrikné gyásza. Nagy gyász érte az elmúlt héten Gárdonyi Henriknét, a budai nőmozgalom és jólékonyság érdemes vezetőalakját, aki elvesztette édesanyját. A zsidó társadalom meleg részvétellel fordul Gárdonyi Henrikné felé, akinek elhalmoztak az együttérzés megnyilatkozásaisaival.

— Az Országos Izr. Tanítóképző-Intézetrel kapcsolatos híreim. I. osztályába — az 1940—41. iskolai évre való felvételre — olyan kifogástalan erkölcsi magaviseletű tanulók jelentkezhetnek, akik 14. életévüket betöltötték és a 17. életévüket még nem múlták felül, továbbá a polgári, vagy középiskola IV. osztályáról szóló bizonyítványuk megfelelő előmenetelt igazol. A vidéki tanulók a liceum internátusában nyerne elhelyezést. A pályázni óhajtok — válaszlevelek beküldésével — az intézet igazgatóságától (Budapest, VIII., Rökk Szilárd-u. 26. sz.) kérjenek tájékoztatást.

Uri családok

állandóan beteg hozzátartozóikat vidékre ki-belyezhetik, hol meleg szeretettel nyújt otthont összkomfortos, nagy lakásban, ápoláshoz kitűnően értő özvegy uriaasszony. Orvosi felügyelet. Meghívott: dr. Kelemen Zoltán, Ücsöd, Békés megye.

Jól és szépen tisztít szárazon

ATLANTIS

ke'mefestő és vegytisztító

Hegedűs Sándor-u. 8. Lónyal-u. 51. Tel.: 128-846

Társadalmi mérleg

Irta: SÓS ENDRE

Alapjában véve nem volna érdemes vitatkozni. Manapság tudomásul kell venni, hogy minden valami „mellékcél” szolgál. Korunk kitermelte — mint szellemi csodabogarakat — a célfilozófiát, célfizikát és cél-egyebeket, amelyek mind-mind egyoldalú szellemáramlatok használatára és igazolására készültek. Hogy mindezek tudatában mégis vitatkozunk, az elsősorban azzal magyarázható, hogy a tévedéseket — mondjuk: a szándékos tévedéseket — ezuttal nem egy politikai röpirat, vagy szélsőjobboldali orgánus, hanem egy u. n. előkelő, pártokon felülálló, a tudományosság köntösében járó folyóirat követte el. A Társadalomtudomány című közlönyről van szó, a Társadalomtudományi Társaság hivatalos lapjáról, amely — idők jele! — szintén jónak látta a zsidókérdést megbolygatni. Versenyre kelve sok tekintetben az agyoncsépett frázisokat halmozó broszúrengeteggel. A Társadalomtudomány cikke A zsidótörvény társadalmi mérlegéről: szomorú tünete napjaink szellemi válságának, amely az írástudók egy részét is elsodorta. Ezt maga a tudományos orgánus is elismeri, amikor hangsúlyozza, hogy a zsidókérdés megítélését elősegíti a napisajtó és egyéb fórumok anyaga, amely „köz tudatba vitte” már „a ténykomplexust éppen úgy, mint az elvi kérdéseket”.

A szociológia nagyjai, ha megszólalhatnának sirjukban, igen furcsákat mon-

danának erről a társadalomtudományi vizsgálat-módszerről.

Mielőtt azonban némely tudománytalansággal vitába ereszkednénk, enyhe fejesőválással kell visszautasítanunk a Társadalomtudomány cikkének azt a passzusát, amely azzal foglalkozik, hogy „miért fogadta a zsidótörvényt bizonyos csendes megértéssel a zsidóság legkomolyabb és legértékesebb rétege, miért látott benne kényszerű jóvátételt a zsidó étvágy és szolidaritás mohó tutzásai után”.

Tudtunkkal a zsidóság legkomolyabb és legértékesebb rétegei mindvégig tiltakoztak a zsidórendszabályok ellen, s felhasználta minden alkotmányos fórumot és alkotmányos eszközt protestációjuk kinyilvánítására. A zsidó hadviseltek, a zsidó írók és tudósok, a zsidó kereskedők és iparosok, a hivatalos és nemhivatalos zsidóság egyaránt és egyértelműen foglaltak állást mindaz ellen, amit a zsidóság — a Társadalomtudomány szerint — „csendes megértéssel” fogadott. Semmiféle „kényszerű jóvátételt” el nem ismertek és el nem ismerhettek. Nem szabad félreérteni, hogy — mint törvénytisztelő emberek — mindannyian meghajlunk a tételes törvények előtt, amelyeknek szigorú intézkedései sem csökkenthetik a magyar hazához való hűségünket és ragaszkodásunkat. Ezek mellett azonban nem mondunk le és nem mondhatunk le arról az alkotmányos jogról, amely minden konstitucionális állam polgárait megilleti, hogy alkalmas időben a „nagy per” revízióját kérjük.

Tévedésen alapul a Társadalomtudomány cikkének az a része is, amely „a munkanélküliek tömeges leváltását” emlegeti. Tudomásul kell venni, hogy Magyarországon több kategóriában egyenesen emberhiány mutatkozik, mint azt például legutóbb a Magánmérnökök Országos Egyesületében is hangsúlyozták. Néhány nagy pozícióval kapcsolatos talán érvényesülhet a „leváltás” jelszava, de „tömeges leváltás”-ról, az u. n. „munkanélküliség”-gel kapcsolato-

tosan, nem lehet szó. Nem kell a „munkanélküli” vezérigazgató-jelölteket a munkanélküliek nemlétező sokaságával összetéveszteni! Az Isteni Gondviselés, amely visszaszerezte mindnyájunk öröme a Felvidék egyes tájait és Kárpát-alját, lehetővé tette az esetleg munkanélküli rétegeknek a megfelelő elhelyezését.

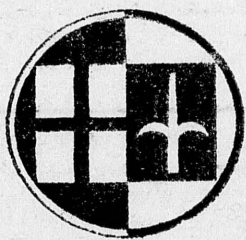
A Társadalomtudomány egyébként „fizikai munkavállalást” ajánl a zsidótörvény által sújtott zsidó rétegeknek. Elfeledkezik azonban arról, hogy e téren is rengeteg akadályt gördítenek a zsidók útjába és a fizikai munkára való átképzést egyébként csupán bizonyos korhatáron alul lévő embereknél lehet elképzelni.

A cikk — bocsánat a kifejezésért — legnaivabb fejezete a második zsidótörvény előadójának szavait idézi. „Voltaképpen a zsidóság abba a társadalomba fog visszamenni, ahol száz évvel ezelőtt volt, amikor a zsidó egyetlen társadalmi réteget alkotott s csak a gettón belül volt különbség — házi használatra — zsidó és zsidó között.”

Egy politikus, aki a fórumon hangzatos szövegekkel dolgozhat, beszélhet így, de a Társadalomtudomány nem. Különböztet megeafolja a nevet. A Társadalomtudomány berkeiben tudni kell, hogy a társadalmi élet nem ismeri a „visszamenetelt”. A száz év előtti állapotokat nem lehet sem jelszavakkal, sem szótöbbséggel visszacsinálni. Aki a foglalkozása, beállítottsága és lelkiisége alapján tulnyomóan a középosztályba emelkedett zsidóságot a gettóba akarja visszaszorítani, az magának a középosztálynak a szervezetét rongálja meg. A zsidóságot kirekesztő, u. n. „diszsimilációs” folyamat máris érezteti káros hatását, mint azt Székfü Gyula és Szabó Dezső több ízben kihangsúlyozták. A magyarországi modern antiszemitizmus e két ideológusa éppen azért kiáltott ujabban harsány „megállj!”-t, mert fájdalmasan tapasztalta az amugy is elég vékony törzsű középosztályunknak a további megfogyatkozását és veszedelmesen jelentkező atomizálódását. Ezt a lemorzsolódási processzust, sajnos, a zsidókérdés végletekig való feszegetése segítette elő.

Nagyon különös a Társadalomtudomány-nak az az önkényes megállapítása is, hogy: „Megismétlődik most a zsidó fiatalossággal az a nehéz és kínos várakozás, kényszerű munkátlanúság, amelyet a menekülések után a magyar ifjúság szenvedett el általában sokkal nehezebb anyagi körülmények között.” A magyar ifjúságot tudtunkkal soha semmiféle numerus clausus, vagy numerus nullus érvényesülésében nem gátolta. Aki ilyenről regél, az álmodik.

A Társadalomtudomány „társadalmi mérleg”-ét tehát nem fogadhatjuk el autentikusnak.

„Italia” S. A. N.

Tengerhajózási rt.

Rendszeres expresszjáratok
Észak-, Közép- és Dél-Amerikába
Genuából és Triesztből.

A hajókon orthodox rituális ellátás
vehető igénybe.

Felvilágosítás és helyelőjegyzés:
„Italia” S. A. N. magyarországi
főkelepe:
Budapest, VII., Thököly-út 2.

FOTOKOPIA
Kanitz Vadász-u. 28
Tel. 123-643

tételt” el nem ismertek és el nem ismerhettek. Nem szabad félreérteni, hogy — mint törvénytisztelő emberek — mindannyian meghajlunk a tételes törvények előtt, amelyeknek szigorú intézkedései sem csökkenthetik a magyar hazához való hűségünket és ragaszkodásunkat. Ezek mellett azonban nem mondunk le és nem mondhatunk le arról az alkotmányos jogról, amely minden konstitucionális állam polgárait megilleti, hogy alkalmas időben a „nagy per” revízióját kérjük.

Tévedésen alapul a Társadalomtudomány cikkének az a része is, amely „a munkanélküliek tömeges leváltását” emlegeti. Tudomásul kell venni, hogy Magyarországon több kategóriában egyenesen emberhiány mutatkozik, mint azt például legutóbb a Magánmérnökök Országos Egyesületében is hangsúlyozták. Néhány nagy pozícióval kapcsolatos talán érvényesülhet a „leváltás” jelszava, de „tömeges leváltás”-ról, az u. n. „munkanélküliség”-gel kapcsolato-

NEU BERTALAN

közletemi
lipótvárosi
URI SZABÓSÁG

SAS-UTCA 4. (Bálvány-u. 3.)

Telefon: 183-350 Szombalfarító cég

A művészet és áhitat eseménye lesz

Händel: „Josua“ oratóriumának előadása a Dohány-utcai templomi hangversenyen

A jövő héten, csütörtökön, május 2-án este 8 órakor lesz a Dohány-utcai főtemplomban az a nagyszabású templomi hangverseny, amelyen dr. Hevesi Simon vezető-főrabbi bevezetője után Brand Hanna, Radnai Erzsébet, Beregi Oszkár, Ernster Dezső és Fehér Pál kiváló művészeinknek, valamint az OMIKE ének- és zenekarának közreműködésével és Káldi László karnagy vezényletével Händel: „Josua“ című hatalmas bibliai oratóriuma kerül előadásra. A páratlan zenei esemény a közönség széles

rétegében kelt rendkívül nagy érdeklődést, úgyhogy a jegyek nagyrésze máris elkelt. Tekintettel az egyre fokozódó érdeklődésre, a közönség kényelmének szempontjából gondoskodás történt arról, hogy a megmaradt jegyek most már nemcsak a Goldmark-terem előcsarnokában (VII., Wesselenyi-utca 7.) kaphatók, hanem az összes izr. templomkörzetek és izr. nőegyletek irodáiban, valamint a Koncert hangversenyzárlatát jegyirodájában is: IV., Váci-u. 23.

A Pesti Izr. Hitközség évzáró előadásai

A pesti izr. hitközség az elmúlt héten fejezte be a két kulturális előadássorozatot: a magyar zsidó szabadegyetem és a szülők pedagógiuma előadásait.

PÁLYAVÁLASZTÁS

Dr. Pásztor József felsőkereskedelmi iskolai tanár igen aktuális tárgyú előadása zárta be a szülők pedagógiuma előadássorozatát. A pályaválasztás problémájával foglalkozott, amely kérdés a köznevelő tanévzárás idején mindenkor komoly gondot okoz mind a szülőknek, mind a tanulóknak, de különösen nagyjelentőségű ez a mai időkben, amikor a pályák legnagyobb része el van zárva a zsidó fiatalság elől. A téma aktualitása igen nagyszámú közönséget vonzott, amely igen nagy figyelemmel hallgatta a nagyszerű előadó praktikus és értékes fejtegetéseit, amelyek után a hallgatóság több tagja sok kérdéssel fordult az előadóhoz, aki igen hasznos útbaigazításokkal válaszolt.

Dr. Fuchs D. Rafael gimnáziumi igazgató a szülők pedagógiuma vezetője zárta be az előadássorozatot, rámutatva azokra az eredményekre, amelyeket a szülők pedagógiuma ez évben elért.

A ZSIDÓ CSALÁDOK SZOCIÁLIS GONDOLATA

Ugyancsak a múlt héten fejeződött be a magyar zsidó szabadegyetem előadássorozata is két értékes előadással.

Hétfőn, április 15-én dr. Löwinger Sámuel professzor, a szabadegyetem igazgatójának megnyitója után dr. Nagy Tivadarné, a

Pártfogó Iroda szociális osztályának vezetője tartott előadást a zsidó családok szociális gondozásáról. Ismertette a zsidó családok mai nehéz helyzetét és rámutatott azokra a feladatokra, amelyekkel éppen ezekben a súlyos időkben kell a zsidó családi életet erőssé tenni. A közösség erejéből felállított intézményeket szükség esetén azoknak a családoknak is rendelkezésére kell bocsátani, amelyek maguk saját erejükkel nem képesek fenntartani.

Dr. Nagy Tivadarné érdekes előadását feszült figyelemmel hallgatta a nagyszámú és előkelő közönség.

Csütörtökön, április 18-án Várnai Zseni, a kiváló költőasszony tartott végül előadást a szabadegyetemen.

A ZSIDÓ NŐ SZOCIÁLIS KÉRDÉSEI

címmel. Dr. Katona József, a hitközség kulturális-társadalmi előadóinak bevezető szavai után Várnai Zseni szívhezszóoló szavakkal ecsetelte a zsidó nő mai szociális viszonyait és azokat a rendkívül nehéz, sőt gyakran fájdalmas feladatokat, amelyek ma a zsidó anyára hárulnak és rámutatott a fiatal zsidó leányok küzdelmes sorsára. Bármilyen nehéz is azok a feladatok, amelyeket a zsidó nőknek meg kell oldaniuk, hittel és reménnyel kell dolgozni és bízni a jobb jövőben.

Dr. Pető Ernő, a pesti izr. hitközség kulturális-társadalmi előjárója zárószavaival fejeződött be a magyar zsidó szabadegyetem tanéve, amely — amint dr. Pető Ernő kifejtette — sok értékkel és tudással gazdagította az előadássorozatot lelkes hallgatók számára.

Az OMIKE művészesték naptára

Április 27, szombat (8). IV. irodalmi műsor: Molnár Ferenc: Előjáték a Lear királyhoz (Beregi Oszkár). Voltaire: A nagyon hü asszony (bábjáték). Hebbel: Judith (jelenet), magánszámok, dalok (Goldmark-terem).

Április 30, kedd (8). IV. vidám műsor. Siklósy Iván—Szász Miklós—Bondi György: A tabáni gróf (operett). Görög László, Kellér Dezső: Kiflifelügyelő (bohózat Salamon Bélával). Rejtő Jenő: Az elvonó kúra (Salamon Bélával). Horgol a feleségem (Rajna Alice-val), magánszámok, villámréfák (Goldmark-terem).

Május 2, csütörtök (8). Templomi hangverseny. Bevezető: Dr. Hevesi Simon pesti vezető főrabbi. Händel „Josua“ oratóriuma. Josua — Fehér Pál, Káleb — Ernster Dezső, Aksza — Brand Hanna, Othniel — Radnai Erzsébet; az ének és zenekari részeket az OMIKE megerősített zenekara adja elő. Vezényel: Káldi László. Az összekötő és magyarázó szöveget Beregi Oszkár recitálja (Dohány-utcai templom).

Május 4, szombat (8). V. Irodalmi műsor. Pap Károly egyfelvonásos színműve: Batscha, Beregi Oszkár felléptével. Pergolese vigoperája Ladányi Ilona és Lendvai Andor felléptével.

Eső-, bőr-,

ballon- és lodenkabátok, sportmellények
legelőcsóbban **Márton és Szász**
V., Bálvány-utca 3.

A zsidó ifjúság szédere

Hétfőn este zajlott le a pesti hitközség legújabb vallásosító kezdeményezése: a fővárosi zsidó ifjúság ünnepélyes, együttes szédere. A szédert azok a Vallásos Körök rendezték, melyek miniszteri engedélyvel alakultak meg a pesti oldalon lévő középiskolákban és melyeket dr. Rosenák Miksa előjáró és dr. Kohn Zoltán tanfelügyelő lelkes odaadással szerveztek meg.

Háromszázötven lány és fiú ülte körül a gyönyörűen megterített ünnepi asztalt, mely telve volt tavaszi virággal. A szédertől ott csillogott a hitközség ünnepi kandeláberének fényében. Háromszázötven lány és fiú: első elemistától nyolcadik gimnazistáig. Az asztalfőn Stern Samu hitközségi elnök az előjáróság tagjaival. Az asztalterítést, az ünnepi díszítést, a szederest vacsora elkészítését a tanárnők és tanítónők vállalták magukra és általános meglepedésre oldották meg a feladatokat. Az énekkórusokat Schiller Elvira tanárnő tanította be. A szeder-szertartást dr. Birnfeld Sámuel rabbi végezte.

Egészen újszerű, amaga nemében egyedülálló jelenség volt ez a magyar zsidó ifjúsági szeder 1940-ben! A hagadát valósággal szerepekre osztotta dr. Kohn Zoltán tanfelügyelő, mindegyik strófát más-más fiú vagy lány énekel, szavalt, vagy magyarázott. Énekkórusok és szavalókórusok váltották fel egymást. A legmélyebb zsidó tradíciók magyarázataival fűszerezték maguk a gyermekek ezt a felejthetetlen szederestét. A Kiddus után ifjúsági szónoklat és fogadalom hangzott el, a mánistánót egy fiú és egy lány kérdezték felváltva, héber és magyar szöveggel. A Hallé-zsoltárokat nagyszerű gyermekkórus dalolta. A birchasz ha-mozaua előtt elszavalták Szabolcsi Lajos versét: az Asztali Imát. Mikor Ilés próféta serlegét magára emelték, elmondották Kosztolányi Dezső Frig-átültetését a Könyvek Serlegéről. Az Echod mi jaudea szövegét tizenöttagú szavalókórus mondta el héberül, magyarul, valósággal drámai erővel. Dr. Fisch Adolf tanár szövegére. A Chad Gadját az egész terem áhitattal énekelte: háromszázötven zsidó leány és fiú... Ezután dr. Kohn Zoltán zárta be a szederestét, ki a Lél simmurimról szólt könnyes meghatottsággal és az Örzés Éjszakájának angyalseregével bocsátotta el az ifjakat.

Könnyeztetően szép, vallásos este volt. A pesti Hitközség büszke lehet rá.

(Benaba)

PÁLYÁZAT

Szerényigényű tisztviselőt alkalmaznánk, adminisztrációs teendőink végzésére, aki a hitoktatásban is jártassággal bír és az új héber nyelvet is tanítani tudja. Esetenkint tudnia kell a főként mindenben helyettesíteni. Írásbeli ajánlatok május 15-ig nyújtandók be. Congressusi izr. hitközség, Mohács.

Leány és fiú

Tavaszi kabátok

nagy választékban

SZÉKELY JENŐ

IV., Petőfi Sándor utca 9

Szőnyegjavítás és mosás

Turáni Szőnyegszövő Rt.

II., Fő-utca 80. Telefon: 351-579

HAJÓS MAGDA
V., Szent István körút 23.
Olcsó bérletrendszer
Telefonszám: 115-052

KOZMETIKA

MIT ÉR, MIT ÉR

Irta: SZÉP ERNŐ

Mit ér, mit ér hogy jön már a tavasz
Hogy einke meg rigó reá szavaz
S az égi felhő rózsaszín selyem
S ocsúdik rajta álomszerenciem
Mit ér nekem
Mit ér hogy száz hument mosolyt kapok
Mit ér a víz hogy issza a Napot
Mit ér a rügy hogy hízik, hogy tolong
Hogy öklelőzne mind, a kis bolond
Mit ér nekem
S hogy a galamb a tiszta földre lép
Hogy heneseregnek a szabad gebék
S mezítláb football nyargal a gyepe
S biciklisták jönnek mint ünnepe
Mit ér nekem
S hogy némák száján boldogság gagyog
S hogy a tavalyi szalma hogy ragyog
S az új kutyák hancúznak a tanyán,
Ha most is sír az én szegény anyám

VILÁGHÍRADÓ

A JEWISH APPEAL több gyűlést rendezett a menekültek érdekében történő gyűjtés sikere céljából. A londoni gyűléseken Anthony de Rothschild, Leib Jaffe és Brodetsky professzor beszéltek. Külön „milliomos-összejövétel” volt Sir Montague Burton lakásán.

A NEWYORKI VILÁGKIÁLLÍTÁS zsidó pavilonját ez évben is megnyitják.

JOSEF KESSEL, a világhírű francia író, megkapta a hadiérmet. Josef Kessel az argentinai Clarában született, mint egy zsidó kolonizáló család gyermeke. 1927-ben megnyerte a Francia Akadémia nagydíját. „Terre d'amour” című könyvében rendkívüli rokonszenvvel emlékezik meg az újjáépülő Palesztináról.

A HAIFAI öbölben új halkonzerv-gyárat létesítettek. Egyelőre még teljes a palesztinai gazdasági élet kapacitása. A földvásárlási tilalom következményei csak előrevetik árnyékukat.

A PALESZTINAI Tel Mondóban lévő alkoholgyár munkásai három turnusban napi huszonnégy órát dolgoznak. Az angol csapatok hatalmas megrendeléseket eszközöltek.

LONDONBAN érdekes könyv jelent meg „A zsidóság hozzájárulása az emberi kultúrához” címmel. A könyv 2600 olyan irodalmi és tudományos munkát sorol fel, amelyet zsidók alkottak.

NEW YORKBAN most mutatták be a „Tewje, a tejes” című filmet, amelyet Solem Aléchem regénye után készítettek és amelyet Maurice Schwartz, Amerika legnagyobb zsidó színésze visz diadalra, aki a férfifőszerepet játssza.

A ROMÁN zsidók elhatározták, hogy kolóniát neveznek el Palesztinában dr. Niemirowerről, az elhunyt országos főrabbról.

AZ INDIAI zsidókról tett érdekes nyilatkozatot Imanuel Olsvanger, aki nemrég tért vissza Indiából. Elmondotta, hogy ott körülbelül 20.000 bennszülött zsidó él, akik évezredek óta tekintethetnek vissza. Ezek a zsidók, akiket Beni Israel-nek hívnak, intenzív vallásos működést folytatnak.

— Reprezentatív előadás a MINOSz országos kongresszusa tiszteletére. A MINOSz országos kongresszusa alkalmából május 7-én, kedden délután 5 órai kezdettel az OMIKE művészakciója rendkívüli reprezentációs előadást rendez, amelyen színterül Salamon Béla fellépésével az „Elvonó kúra” című bohózat és Offenbach: „A férj kopogtat” című nagysikerű operettje Ladányi Ilonka, Rózsa Vera, Rákos Tibor és Ligeti Dezső közreműködésével. Gerő Erzsébet pedig Szabolcsi Lajos-költeményeket szaval. Erre a rendkívüli reprezentatív előadásra az OMIKE tagjai korlátozott számban kaphatnak még jegyeket szelvényeik ellenében.

— AZ OMIKE zenei pártoló tagjainak figyelmébe. Az 1940 április 27-re, szombatra (A-sorozat) és 30-ra, keddre (B-sorozat) hirdetett vigopera- és kórusvet a május 2-i templomi hangverseny előkészületei miatt június 3-án (A-sorozat) és június 4-én (B-sorozat) kerül előadásra.

ÁGYNEMÜRE
FEHÉRNEMÜRE
ARANY EGYPT

Kaskó mérnök ciánoz

olesón, garanciával
Erzsébet-körút 16. Tel.: 135-036

Express Boy 120-280
1 óra 1 pengó
Tatra-utca 9-11

Karesuság titka

Ehrenthalné (Geozovita René)
fűzőszalónja
VII., Dohány-u. 30. Telefon: 140-264

A Farkasvölgyi orth. kóser penzió

a Svábhegy déli lejtőjén I., Torbágyi-út 110. Tel. 185-275. Magaslati levegő. Minden szoba terrasszal és folyóvízzel. Külön diétás konyha. Előrendelő olcsó étkezés.

KARMEL
orth. kóser penzió

a város szívében, modern kényelmű, folyóvízzel szobák. Előrangú ellátás.

Kívánatra diétás konyha.

Budapest, Andrássy-út 43. Telefon: 12-59-67

Ha egyszer próbálta, világgá kürtöli:

Poloskát petéstől legjobban Fürth öli.

Lakástakarító és légregítő vállalat
V., Csáky u. 7. sz. Tel: 124-458

FREGOLAN
FÜRDŐKÁDPASZTA:
NAGYTAKARITASHOZ!

Csillárt vegyen bereljen VOGEL csillárüzem
üzleteiben:
IV., Károly-körút 28.
Részletre is VIII., Mária Terézia-tér 1.

Butorozott szobák,

garson bérlemények főberleteket, napibécs szobákat közvetít azonnalra. Telefon: 422-156
Express. Erzsébet-körút 16 földszint 3.

Lakástakarítást kifogástalanul olcsón végzünk
CLEANEX Telefon: 124-453

Rongyaiból szőnyeget
készít EHRENFELDNE, VI., Izabella u. 67. sz.
Telefon: 311-408. Legpraktikusabb ajándék

Elegáns tavaszi és nyári divatcipők
VER-KO CIPŐK
IV., Múzeum-körút 55

Fischer Vacuum clánkemencéi
Vilmos császár-út 56
Telefon: 112-449

Ha még nem tudná! a legmeghízhatóbb, legízesebb ebéd
Kutler étteremben töltsd, VI., Vilmos császár-út 59. — Ebéd házhozvitellel
Telefon: 116-767.

Öregek szanatóriuma

Olesó, pauszalárak. Otthon magángyógyintézet Gizella út 36. Telefon: 496-726

Bánó-fotómásolat

műszaki fényképek. Pádomacska u. 10. T: 114-360

A vidám műsori prolongálta és új irodalmi műsört mutat be az OMIKE művészakciója

Az OMIKE művészesték keretében most műsoron lévő vidám est olyan átütő sikert aratott, hogy a közönség kívánságának eleget téve, azt májusra is meg kell hosszabbítani. Ennek a vidám műsornak középpontjában a „Tabáni gróf” című pompás Bondi-operett mellett Salamon Béla szereplése áll. A közkedvelt komikus ugyanis nemcsak két kacagató bohózat főszerepét játssza, hanem egy meghatározó kis commedia dell'arte-ban egészen új oldaláról mutatkozik be, mint — drámai színész. Ez a vidám műsor legközelebb vasárnap, április 28-án kerül színpadra a Goldmark-teremben, májusban pedig minden vasárnap este.

Május 4-én, szombaton este lesz az új irodalmi műsor premierje. Ebben a műsorban Beregi Oszkár két darab főszerepét játssza, még pedig Pap Károly „Balseba” című drámájában és Sacha Guitry „Vacsora kellesseben” című színművében. Egészen újszerű magánszámokon kívül további attrakciója lesz ennek a műsornak Pergolese „La serva padrona” című remek vígoperája Ladányi Ilona és Lendvai Andor kiváló operacénekeinek főszereplésével. Zenei vezető: Fraknói Károly.

Ez az új irodalmi műsor májusban minden szombaton este kerül színpadra a Goldmark-teremben.

Ijúsági előadások

Április 27-től május 4-ig

ÁPRILIS 27: Józsefvárosi ifj. csop.: Műsoros klub-est (VHÉ, Rakóczi-ut 59.) Este 9.
 ÁPRILIS 30: Józsefvárosi ifj. csop.: Irodalmi-est. (VHÉ, Rakóczi-ut 59.) Este 9.
 MÁJUS 1: Belső szentistvánvárosi (V/a) ifj. csop.: Bibliai és irodalmi-est. (Hollán-utcai kultúrterem.) Este 9.
 MÁJUS 2: Szentistvánvárosi (VI/b) ifj. csop.: Dr. Kahan Niszon előadása Palesztináról. (Hollán-utcai kultúrterem.) Este 9.

Művészeti SIREMLÉKEK

nagy választékban. olcsón. Boros József, azélt: Boros és Kohn, Dob-utca 2, Karoly-körút 5, sarok házban.

HYMEN

Wagner Boriska Fülöpszállás és Rosner Lajos Kiskunmajska. jegyesek Minden külön értesítés helyett. Rosenbaum Ilus Békésbaba és dr. Halász István nádudvar, házasságot kötöttek.

— Gyémántlakodalom. Dr. Révész Fülöp a békésbábai orvosok nesztora, tb. megyei tisztifőorvos, aranydiplomás orvos, a Magyar Fogorvosok Egyesületének tiszteletbeli tagja, az Országos Orvos Szövetség örökös tagja, az OMIKE békésbábai fiókjának hosszú időn át volt elnöke és neje sz. Valentin Cecília, a Magyar Vörös Kereszt békésbábai fiókjának alelnöknője a napokban ünnepelték házasságuk 60-ik évfordulóját. A ritka jubileum alkalmából sokan keresték fel a házaspárt jókívánságaikkal.

SIRKÖVEK

Telefon: 134-995

PFEIFER és HESZKY kőfaragók, Budapest, Karoly-körút 3/c, Dob-u. sarok.

Művészi síremlék EICHBAUM MÓR-nál. V., Rudolf-tér 3 szám. (Margit-bídnál.) — Telefon: 124-674

Kiadótulajdonos:

A Magyarországi Izraeliták Országos Irodája A szerkesztésért és kiadásért felelős:

BOÓZ REZSŐ

Nyomtatott a Globus Nyomdai Műintézet Rt. körforgógépein Budapest, VI., Aradi utca 8. Felelős vezető: Erdélyi György.

OMZSA-ének a templomban

A dohánygulcai templom peszachi istentiszteletének látogatói a muszaf ima előtt, közvetlenül a hitszónoklat után az OMZSA-ének hangjait hallották felelendülni az orgonán és a kórusban, tenorszóval. Ez a gyorsan népszerűvé vált ének, mely a zsidóság megsegítésének gondolatát van hivatva hirdetni, a férfiak sokszólamúságban és az orgona aláfestésével még megkapóbb, mélyebben az érzelmekbe markoló, mint abban a formájában, ahogyan eddig hallottuk.

Az imarendben való elhelyezése szinte szimbolikus jelentőségű, mert az istentisztelet keretében, a hetiszakasz jelölésére, a hitszónoklat erkölcsi tanítása után a testvéri összefarás és a reászoruló megsegítésének gyöngyöri gondolatát jutátja kifejezésre és így az Isten szolgálatát és a választottságainak tanítását az emberszeretet gondolatával egészíti ki a zsidó vallás hármasságát.

A templom áhitatos közönségére észrevehetően mélységes hatással volt az imarendbe beiktatott új ének és mindenki átérte, hogy a mai időkben zsidó testvéreink megsegítése, az elmerülés előtt állók megmentése nemcsak emberi és testvéri, hanem — vallásos kötelesség is...

— Nem május 7-én, hanem 6-án rendezi meg a MINOSZ gálaestjét iróink javára. Lázás munka folyik hetek óta az iróink segítőalapja javára rendezendő est érdekében. Vészi Józsefné elnöklése alatt egyik gyűlés a másikat követi. Az ifjúság lelkes csoportokban csatlakozik a buzgó elnökökhöz és részt kér a bizottságok munkájából. A két Barácsné elől jár most is, mint mindig és biztos kézzel irányítja a munkát, amelyben élénk részt vesznek dr. Friedmann Ignác és dr. Szemere Samu is. A program már kész. A háziasszonyok dr. Kerekesné vezetésével a büfé előteremtésén fáradoznak. Iróink egyelőre nem árulják el, hogy milyen meglepetésben óhajtják részesíteni a publikumot — de ösmérve őket, bizonyára kellemes és vidám ötleteken török a fejüket. Belépőjegyül a program szolgál, melyet 1 pengős árbau már lehet kapni a nőegyesületeknél és a MINOSZ központi irodájában, VII., Sip-u. 12. sz. I. em.

Telep felmondása folytán mozaik, cement, esemény, keramit, mellachi-lapok, betonsövek, alagsövek, bauxitból dróthetettel

műkö síremlékek

vázák és azok modelljai olcsó kiadásban. Budapest, XIII., Dráva-u. 5. (15-ös villamosmegálló) Pannónia-utca sarok.

HÁZASSÁG

FINOMLELKŰ, szerénygényű, hozomány nélküli, értecsigézt, dolgozó urilány berendezés-kelengyével élettársát keresi 40-es, információképes uriember személyében „Mielőbbi házasság” jelígre. 1152

PESTMEGYEI 28 éves iparos-kereskedő megvásárolna házzal. Magánhirdetés, „Üzletlány barna” jelígre a kiadóba. 1151

HARMINCNYOLCÉVES özvegy-asszony vállaltatott élettársat keres huszonöt éves képzéssel. — „Tetxiliparengedély” Vadsz hirdetőirodába, Rakóczi-ut 60. 1153

NŐSÜLNE iparos harmincig, pár-czerrel, vagy benősülne bármibe. „Esetleg kívándorlás” 1157

PERJET keresek harminchat éves félárva, csinos, vallásos, üzletét önállóan vezető vidéki hugomnak. Hozomány tizezer. Önálló egzisztenciájú reflektánsok írjanak „Közös jövő” jelígre a kiadóba. 1145

BENŐSÜLHET jólmenő ipar-vállalattal rendelkező, szép, 28 éves leányhoz 32-38 éves, közép-magas, szorgalmas zsidó férfit. Leveleket „Szombattartó V.” jelígre kiadó továbbít. 1141

40 ÉVES elvált asszony egy fiú-gyermekkel férjhezmenne 45-50 évesig jobb iparoshoz hozomány-nyal. „Saját házam” jelígre. 1144

FÉRJHEZ menne hajdon. 30.000 pengő vagyonnal 45-60 éves diplomához. „Urhölgy” jelígre a kiadóba. 1146

JÓ CSALÁDBÓL való két egyedül-álló nőtlen ügyvédokhoz benő-sülne. Kiváló jogászok. Érdeklő-dések, részletes ajánlatok „Kama-rai tagok” jelígre a kiadóba ké-retnék. 1132

BENŐSÜLHET intelligens, 50-60 éves szakmabeli uriember jólmenő könyv- és papírkereskedésbe gyer-mektelen özvegyasszonyhoz, Stein Ignác, Szeged, Margit-u. 10. sz. 1130

VEGYES

BETEGTOLÓ és önhajtású kocsi-k nagy választékban. Köleszénés is. Sista Betegtolokocsiak. Buda-pest, Damjanich-utca 49. Telefon: 132-185. 1154

TAVASZI ÖLTÖNYET Fischer Ar-tur iparengedélyezett okl. szabó-mesternél rendelje. Rózsa-utca 41. 1133

FÉRFI ÉS NŐI KALAPOK készí-tése, alakítása, javítása igen ol-csón. Volkovitz kalaposmesternél. Nagyatádi Szabó-utca 37. (Ez-előtti Kertész-utca.) 1403

SZÁLLITOK legjobb fajta szép piros almát 20 kg-os kosárban P 9.50-ért, rétes- és kompótnál 20 kg-os kosárban P 6.50-ért. II osztályu almát P 6-ért. Dió-ból kg-ként P 3.30. Ab feladl-állomás. Filleres csomag utánvet-tel. Fuchs Ferenc gyümölcskeres-kedő Kőkevény, Kárpátalja. 1133

ALLÁST KERES

FIATAL kiscsaládú sohet úbo-dék (metsző előimádkozó) hitok-latú állást keres Friedmann, Be-regzsász, Rozsokerti 51.

NÉMETORSZÁGBÓL hazatért, többévi gyakorlati bíró biblia-és talmudtanító, elsőrendű peda-gógus, mint melamed vagy ba-romfiskter. elhelyezkedést keres Magyarul, németül és zsidóul per-fektlül beszél és ír. Cim: Eisiko-vics Jakab, Ungvár, Allamás-u. 28

KELEMESE hangu előimádkozó, nős, gyermektelen, sameszállást vállalna. Feldmann Rafe, Buda-pest. Nefelejts-u. negyvenkilenc.

SZORGALMAS, gyakorlati bíró személy- és tehergépkocsi-vezető szerény fizetéssel elhelyezkedne. „Szombattartás” jelígre. Cim a kiadóban. 1131

KOMOLYABB zsidó nő üzletbe vagy háztartásba ajánkozik. Ön-állóan főz. Róth Rózsa, Miskolc. Gyöngyvirág-u. 73. 1161

ALLÁST KAPHAT

ÁPOLÓNÓT, TÁRSALKODÓNÓT — lehetőleg gyakorlati — jobb értező, intelligens nőt keresek idős édesanyám mellé Részletes ajánlatokat: Szentes László, Szol-nok. 1155

PERFEKT izr. gyermekgondozónő felvétetik. Jelentkezés 140-636 alati 1130

KERESEK mindenféle főzőnő négy-tagu családhoz elsejére vagy tizen-ötödikére. Stein Dezső, Hajduszo-boszló. 1147

AZONNALRA keresek 4 éves kis-lányom mellé Miskolcra fiatal peda-gógusnőt, írásbeli ajánlatot ké-rek. Friedländer, Debrecen, Hal-van-u. 37. 1164

PERFEKT izr. gyermekgondozónő felvétetik. Jelentkezés 140-636 alati. 1130

JOBBLELKŰ nő, 35-40 koru, ki a háztartásom és cipőszaküzleti teendői vezénél, fizetéssel felvéte-tik. „Komoly nő” jelígre a ki-adóba. 1160

LAKÁS ES ELLÁTÁS

INTELLIGENS asszony Rákóczi-ut közepén, vagy mellékutcákbaa feltétlen tisztá kis szobát keres, reggeli és ebéddel. Május 1-é. „Pontos fizető” jelígre a kiadóba. 1129

hajmávesztés, hölgyfodrászat: VASVÁRI PAL-U. 4. (üzlet) párisi modellek szerint is hullá-mosított hajból Törtés hullám-Festés.

3 sző csupán

Sirkő Löwy-nél Budán II. Fő-utca 79

Milyen leszállított árak: 13. Telep: III., Bécsi-utl régi temetővel szemben, Tel.: 35-15-81.